

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ใน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและเพศของข้าราชการครู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 58 โรงเรียน รวม 450 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 58 คน และครู 392 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 207 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

(stratified random sampling) ตามสถานภาพของข้าราชการครู โดยอาศัยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครื่องใช้และมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครู เพศและอายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแนวคิดของ Likert เพื่อวัดปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบโดยให้จัดอันดับ

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยนำมาเขียนบรรยายเป็นความเรียงตามลำดับความคิดเห็นของสมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อทำหนังสือถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อขอความร่วมมือใน

การทำหนังสือแจ้งไปยังสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมกับสำเนาหนังสือขออนุญาตให้เก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปมอบให้กับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในวันประชุมประจำเดือน และเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและผ่านการประเมินภายนอกเรียบร้อยแล้ว จำนวน 8 คน ครูผู้สอน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน มาร่วมเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาจัดหมวดหมู่ จำแนกข้อมูลและตรวจสอบข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับมาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้
 - 5 คะแนน หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 คะแนน หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับมาก
 - 3 คะแนน หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 คะแนน หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อย
 - 1 คะแนน หมายถึง ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีเกณฑ์การแปลผลไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปัญหาการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามตัวแปรนำเสนอ ในรูปตารางพร้อมทั้งคำอธิบายประกอบในลักษณะความเรียง โดยการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำข้อมูล ที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for windows แล้วนำมา ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเป็น ความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านปัจจัย

เมื่อพิจารณาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านคุณภาพนักเรียน โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา ในรายชื่อ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ การปลูกฝังให้นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวม อนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ การปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง รักการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็น คุณค่าภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามของไทย การส่งเสริมให้นักเรียน มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีปัญหาการดำเนินงานในระดับน้อย

จำนวน 3 ข้อ คือ การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ตามระบอบประชาธิปไตย การปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักตนเอง ฟังตนเอง และมีบุคลิกภาพที่ดี และมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด จำนวน 3 ข้อ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา และการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักศิลปะ ดนตรีและกีฬา

1.2 ด้านกระบวนการ โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ง่ายต่อการค้นหา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมเนียมโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น การประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนทุกด้านตามสภาพที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม การจัดครูเข้าชั้นเรียนให้ตรงตามสาขาวิชาที่ถนัด ตรงกับความรู้และความสามารถ และมีปัญหาในระดับน้อย จำนวน 7 ข้อ คือ การจัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร เพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา ของโรงเรียน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล แผนงาน โครงการเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนางาน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยของนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาตนเองตามความจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

1.3 ด้านปัจจัย พบว่า โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ครูในสถานศึกษามีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบอย่างเพียงพอ ผู้ปกครองชุมชนเอาใจใส่การเรียนของบุตรหลาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ปกครอง ชุมชน มีศักยภาพในการจัดการศึกษา และมีความรู้ลึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา และมีปัญหาในระดับน้อย จำนวน 7 ข้อ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ครูในสถานศึกษามีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ครูในสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูในสถานศึกษาแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สร้างองค์ความรู้

เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สถานศึกษาใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และสถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและเพศของข้าราชการครู พบว่า

2.1 ข้าราชการครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

2.1.1 ด้านคุณภาพนักเรียน ข้าราชการครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพนักเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 ด้านกระบวนการ ข้าราชการครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน และการจัดครูเข้าชั้นเรียนให้ตรงตามสาขาวิชาที่ถนัดตรงกับความรู้และความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ไม่แตกต่างกัน

2.1.3 ด้านปัจจัย ข้าราชการครูในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านปัจจัย โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

2.2 ข้าราชการครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

2.2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน ข้าราชการครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพนักเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าการดำเนินงานในเรื่องการปลูกฝังให้นักเรียนมีความรัก ศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่น ไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ด้านกระบวนการ ข้าราชการครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านกระบวนการ โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

2.2.3 ด้านปัจจัย ข้าราชการครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านปัจจัย โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจากแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้านพบว่า

3.1 ด้านคุณภาพนักเรียน สถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรส่งเสริมและนำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอ ควรปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ตระหนัก เห็นคุณค่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา

3.2 ด้านกระบวนการ พบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรมอบหมายงานให้บุคลากรในสังกัดได้ปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความถนัด และความรู้ความสามารถ ควรส่งเสริมและนำให้ครูได้จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรัก ความสามัคคีมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษา และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ควรให้ขวัญกำลังใจแก่ครูที่เอาใจใส่การเรียนการสอน พร้อมมีมาตรการลงโทษครูที่ไม่ใส่ใจการสอนนักเรียน

3.3 ด้านปัจจัย พบว่าสถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อจัดทำกำหนดการสอนและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ควรมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชน ควรมีแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียน ควรส่งครูเข้าอบรมในโอกาสต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจากแบบสอบถาม จำแนกเป็นรายด้านพบว่า

นครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

4.1 ด้านคุณภาพนักเรียน สมาชิกส่วนใหญ่ต้องการให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ โดยการจัดอบรมการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู และให้ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศติดตามการสอนของครูอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร โดยเฉพาะด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการสอดแทรกความรู้คุณธรรมให้แก่ผู้เรียน

สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและครู

สถานศึกษาควรเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยการฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น โดยใช้หลักธรรมเบื้องต้นทางศาสนา

4.2 ด้านกระบวนการ สมาชิกส่วนใหญ่ต้องการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการส่งครูเข้าอบรมเพื่อพัฒนาการสอนให้หลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจ มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากทดลอง พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนก้าวทันโลก

4.3 ด้านปัจจัย สมาชิกส่วนใหญ่ต้องการให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูควรศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ มีการทำแผนการสอน พร้อมทั้งใช้สื่อที่เหมาะสม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาวิธีการสอนและนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพการสอนของตนต่อไป

ครูควรมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการศึกษาหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ รวมทั้งการพัฒนาตนเองเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสมบูรณ์ต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของนักวิจัยที่ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนหลายท่าน เช่น งานวิจัยของชนิดิเจริญ งามขำ (2546) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของ ประเวศ โพนน้อย (2544) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าร่วมอบรมสัมมนาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนด้านเอกสารทางวิชาการต่างๆ ให้โรงเรียนอย่างทั่วถึง และในขณะเดียวกันข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทุกคนมีความตระหนักในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน และนอกจากนี้การประกันคุณภาพภายในก็เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ตามแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ทำให้ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตามการที่ครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ยังมีปัญหาอยู่ อาจเป็นเพราะว่าความสับสนในนโยบายและทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการที่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพนักเรียน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีปัญหาเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์ พัฒนาสิ่งแวดล้อม และการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2544) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่ต้องการพัฒนาสูงสุด คือ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ และการสอนให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดงานกิจการนักเรียนเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร กิจกรรมต่างๆ ต้องมุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมอันพึงประสงค์ หน้าที่สำคัญของครูและสถานศึกษา คือ ต้องจัดการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ในขณะเดียวกันการที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณค่า มีปัญญา มีความรู้ มีความสามารถมากขึ้นอยู่กับหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่กับหลักระยะเวลา ซึ่งในสภาพปัจจุบันสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ทั้งในส่วนของชุมชน พื้นฐานทางครอบครัว นักเรียน จำนวนนักเรียนต่อจำนวนครู มีครูไม่เพียงพอ ทำให้ครูต้องสอนหลายรายวิชา และมีจำนวนคาบสอนต่อสัปดาห์มากเกินไป

2.2 ด้านกระบวนการ จากผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านกระบวนการ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีปัญหาเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ง่ายต่อการค้นหา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ สากลวารี (2544) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด เนื่องจากความไม่พร้อมของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้านการศึกษาของสถานศึกษา ชุมชนส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตั้งอยู่จะมีสภาพแตกต่างกันทั้งจำนวนผู้ปกครอง จำนวนคนที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน ระยะทางจากบ้านมาโรงเรียน ระดับความร่วมมือของชุมชนจากอดีตและปัจจุบัน เจตคติของชุมชนต่อโรงเรียน บทบาทของผู้นำชุมชน ระดับการศึกษาของคนในชุมชน ปัญหาความต้องการและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสารต่างๆ เนื่องจากโรงเรียนอยู่ในเขตชนบทห่างไกลความเจริญ จึงเป็นภาระหนักที่ข้าราชการครูจะต้องจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดธรรมนูญโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.3 ด้านปัจจัย จากผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านปัจจัย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่ข้าราชการครูสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีปัญหาเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูในสถานศึกษามีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพียงพอ เอื้อต่อการเรียนรู้ และสถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบอย่างเพียงพอ เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ส่วนใหญ่ขาดแคลนครูที่มีความรู้และวุฒิตรงกับวิชาที่สอน มีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน รวมทั้งยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 2547 : 18)

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและเพศของข้าราชการครู โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

3.1 ข้าราชการครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพล สมปาง (2544) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา : เฉพาะกรณี โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถและมีภาวะเป็นผู้นำ มีการกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่ชัดเจนและเข้าใจ ได้ดี มีการอบรมและการนิเทศอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัล สำหรับครูปฏิบัติการสอนต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม การเรียนการสอนให้ทันตามกระแสความเจริญของข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนล้วนมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายใน เพราะทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของการศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ข้าราชการครูและผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและมาตรฐานกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงาน มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการ และเตรียมการไปสู่การจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาตนเองให้เป็นครูและผู้บริหารมืออาชีพ

3.2 ข้าราชการครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมฉิน ลิ้มเจริญ (2544 : 48) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนศรีม โหสถ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบันข้าราชการครูทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างเสมอกันทุกคน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของตนเองให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

4. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำแนกเป็นรายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

4.1 ด้านคุณภาพนักเรียน สถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรส่งเสริมแนะนำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอ ควรปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ตระหนัก เห็นคุณค่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา สอดคล้องกับ เมฆิน ลิมเจริญ (2544 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนศรีมโหสถต้องการให้มีโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และมีวิจารณญาณในการคิด ส่วนประภาพรรณ เส็งวงศ์และคณะ (2541 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1 พบว่า ต้องการให้โรงเรียนพัฒนาด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เหมาะสม ร้อยละ 85.20

4.2 ด้านกระบวนการ พบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรมอบหมายงานให้บุคลากรในสังกัดได้ปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความถนัด และความรู้ความสามารถ ควรส่งเสริม แนะนำให้ครูได้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรัก ความสามัคคี มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษา และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ควรให้ขวัญกำลังใจแก่ครูที่เอาใจใส่การเรียนการสอน พร้อมมีมาตรการลงโทษครูที่ไม่ใส่ใจการสอน นักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมา รอดประเสริฐ (2544 : 58) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามทรรศนะของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว พบว่า การจัดให้ครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถ จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับ ชูศักดิ์ แสนปัญญา (2535 : 12) และธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2529 : 4) ได้ให้ความเห็นตรงกันว่า ในการจัดครูเข้าสอนนั้นต้องคำนึงถึงความรู้ ความถนัดและความสนใจในวิชานั้นจริงๆ เนื่องจากความสนใจและสมัครใจสอน ย่อมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าการที่โรงเรียนจัดให้สอน

4.3 ด้านปัจจัย พบว่า สถานศึกษาควรดำเนินการตามลำดับความสำคัญ คือ ควรส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร สารการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อจัดทำกำหนดการสอนและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ควรมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติดีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และชุมชน ควรมีแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชน และมีการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชน

ทราบอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียน ควรส่งครูเข้าอบรมในโอกาสต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ เมฆิน ลิ้มเจริญ (2544 : 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ตามทัศนะของข้าราชการครู โรงเรียนศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ข้าราชการครู โรงเรียนศรีมโหสถต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่นและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และมีวิจารณญาณในการคิด โรงเรียนจึงต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อจัดทำกำหนดการสอนและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ต้องปรับปรุงพัฒนาและหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรดำเนินการดังนี้

1. ด้านคุณภาพนักเรียน ปัญหาที่พบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ การส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี การส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตดี แนวทางการดำเนินการควรต้องค้นหาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน เช่น ศึกษาประวัติ เพื่อให้ทราบภูมิหลังเกี่ยวกับสุขภาพ ฐานะครอบครัว จุดเด่น จุดด้อย อื่นๆ แล้วจัดทำข้อมูลบันทึกไว้ ครูใช้เทคนิคการแนะแนวเพื่อสังเกตศักยภาพด้านต่างๆ ตลอดจนปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขหรือสิ่งที่ควรส่งเสริมสนับสนุนเป็นพิเศษ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนได้เรียนเป็นกลุ่ม ได้ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายตามความสามารถ โดยเน้นคุณธรรม จริยธรรม ในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนการร่วมมือกับผู้ปกครองในการสร้างเสริมดูแลสิ่งแวดล้อมที่บ้าน สิ่งที่สำคัญเห็นว่าควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสร้างความตระหนักให้นักเรียน เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม

ของไทย โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เรียน เพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย

2. ด้านกระบวนการ ปัญหาที่พบคือ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน แนวทางดำเนินการเริ่มจากวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาการศึกษา ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยแนวโน้มการพัฒนาต้องมีความเป็นไปได้ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ สรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการบริหารรูปแบบต่างๆ เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยจงใจให้ชุมชน ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบร่วมพัฒนาด้วยความเต็มใจ การใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจและคณะกรรมการ การมีคณะกรรมการคอยแนะนำ การระดมความคิด การติดต่อสื่อสารแบบเปิดประตู การใช้แนวความคิดของหมุดเชื่อมโยงการจัดอบรมสัมมนา เพิ่มพูนความรู้ให้ชุมชนได้รับทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา สิ่งที่พบเป็นปัญหาน้อยและควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาตนเองตามความจำเป็นอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดอบรมสัมมนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ศึกษา เพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษาให้สูงขึ้น

3. ด้านปัจจัย ปัญหาที่พบคือ สถานศึกษามีอาคารเรียน อาคารประกอบอย่างเพียงพอ ผู้ปกครอง ชุมชน มีศักยภาพในการจัดการศึกษา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา แนวทางการดำเนินการ หน่วยงานต้นสังกัด คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ควรชี้แจงกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบปัญหาการขาดแคลนอาคารเรียน อาคารประกอบของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อช่วยกันระดมทรัพยากรทั้งจากทางราชการ เอกชน ชุมชน เข้าไปช่วยเหลือให้เพียงพอและเหมาะสม ส่วนการให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการศึกษา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา ดำเนินการโดยโรงเรียนกำหนดมาตรการ เป้าหมายให้ชัดเจน โดยใช้หลักการบริหารที่หลากหลายให้ชุมชนเข้าไปร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการพัฒนารวมทั้งร่วมติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษาให้ชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง ทুমุ่ทการทำงาน สร้างภาวะผู้นำทั้งในเรื่องงานและน้ำใจ สร้างศรัทธาให้ชุมชน สิ่งที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่าควรดำเนินการให้ต่อเนื่อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี โดยการจัดอบรมสัมมนาและการเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ ควรกำหนดมาตรการกำกับ ดูแลสอดส่อง และมีบทลงโทษ

ผู้ที่ประพาศติพิศโดยเคร่งครัด เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บั้งคัปัญหา
เพื่อร่วรงานและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรรศึกษาปัญหาและแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 1
ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4
2. ควรรศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 27 ด้านบทบาทของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4